

Minder voor de minima?

Op 31 mei heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) een Advies vastgesteld, waarin verschillende aspecten van het wettelijk minimumloon aan de orde komen. Ongetwijfeld de meeste aandacht trekt de opvatting van een meerderheid in de SER, bestaande uit de werkgeversvertegenwoordigers en alle kroonleden, dat het minimumloon voor werknemers van 23 - 64 jaar met 15 à 20 procent moet worden verlaagd. De minimumlonen voor werknemers van 16 - 22 jaar, die worden bepaald als een fractie van het vakvolwassen minimumloon, hoeven overigens niet te worden aangepast, aangezien deze niet veel hoger of zelfs lager liggen dan in vergelijkbare Europese industrielanden. De meerderheid van de SER-leden noemt als belangrijkste voordeel van een lager minimumloon de mogelijke positieve gevolgen voor de werkgelegenheid. *Hoeveel* extra banen er door deze maatregel bij zouden komen, blijft in het Advies volstrekt in het vage. Dit is verklaarbaar, omdat de opstellers zelf concluderen dat resultaten van wetenschappelijk onderzoek naar de directe relatie tussen minimumloon en werkgelegenheid weinig robuust zijn en vaak statistisch zonder betekenis. Hoewel na een verlaging van het minimumloon een aantal activiteiten dat thans niet plaatsvindt economisch (wat) eerder rendabel zal zijn, suggereert de voor het Advies bij elkaar gesprokkelde literatuur dat de resulterende werkgelegenheids-groei betrekkelijk marginaal zal zijn.

Als tweede voordeel vermeldt het SER-advies dat de continuïteit van het aantal banen in arbeidsintensieve bedrijven en sectoren door een verlaging van het wettelijk minimumloon wordt vergroot en dat de produktiefactor arbeid wellicht minder snel zal worden vervangen door kapitaal. Dit zijn geen sterke argumenten. Om deze doelstellingen te realiseren, zijn veel effectievere instru-

menten beschikbaar. Door de sociale-zekerheidsuitkeringen minder eenzijdig uit heffingen op het loon te financieren, kan de relatieve prijs van de factor arbeid worden verlaagd. De loonkosten van de laagstbetaalde werknemers kunnen relatief extra worden gedrukt door de premielast wat te verschuiven naar hogere loonniveaus. Dat strookt weliswaar niet met de verzekeringsgedachte, maar aan dit bezwaar hoeft niet zwaar te worden getild, zeker niet bij de premieheffing voor de volksverzekeringen. Verder kan de prijsverhouding van arbeid en kapitaal ten gunste van arbeid worden gewijzigd door de subsidiëring van de factor kapitaal (door WIR-premies voor investerende ondernemers) geheel of grotendeels ongedaan te maken, zonder dat dit bij het huidige markante rendementsherstel veel ongewenste repercussies voor de economische ontwikkeling zal hebben.

In dit verband is het van belang om te vermelden dat slechts 3 à 4 procent van alle werknemers van 23 - 64 jaar het minimumloon verdient. De maatregel bestrijkt dus een relatief kleine groep terwijl bovendien mag worden aangomen dat het loon van de betrokken werknemers, na afschaffing van de wettelijke loonvloer, in verhouding weinig zal dalen. Bij de cao-onderhandelingen zal de vakbeweging zich immers sterk maken voor de laagstbetaalden. Dat erkennen ook de werkgevers in de SER.

Tegenover de door de SER aangestipte pluspunten staan enkele duidelijke bezwaren tegen een verlaging van het wettelijk minimumloon. De bestaande netto-nettokoppeling brengt mee dat een aanpassing van het minimumloon tot 80 à 85 procent van het huidige niveau, gepaard zou gaan met een evenredige verlaging van de sociale minima. De Raad merkt op die automatische doorwerking in dit geval niet te willen. Stel dat het so-

ciaal minimum op het huidige niveau zou worden gehandhaafd, dus 15 tot 20 procent hoger komt te liggen dan het netto minimumloon. Kostwinners met het verlaagde minimumloon zouden zich dan voor 15 tot 20 procent aanvullende bijstand tot de sociale dienst moeten wenden. Een meerderheid van de Raad accepteert deze consequentie, die naar mijn indruk echter op erg veel maatschappelijke weerstanden zal stuiten. Om deze reden is het standpunt van een minderheid, de werknemersvertegenwoordigers, begrijpelijk; zij wenst het minimumloon op een zodanig niveau te handhaven dat voor allen die erop zijn aangewezen een aanvaardbaar bestaan mogelijk is. De betrokken werknemers komen anders in de weinig benijdenswaardige positie dat de eerste 15 à 20 procent van hun extra looninkomsten (b.v. door overwerk) impliciet voor de volle honderd procent zouden worden wegbelast (door de korting op de verleende bijstand). Raar dat de werkgevers, die plegen te hameren op ontmoedigings-effecten van hoge marginale tarieven, dit gevolg voor lief nemen.

Eigenlijk komt het SER-advies al mosterd na de maaltijd. Het wettelijk minimumloon is ingevoerd in 1969; over de gehele periode 1969 - 1985 is het wettelijk minimumloon niet meer omhoog gegaan dan het gemiddelde van de caolonen (uiteraard mede door de verlaging en bevroering van het minimumloon in de jaren 1983 - 1985). Dus waar maakt de meerderheid van de SER zich eigenlijk nog druk over? Gelet op de twijfelachtige voordelen van een verlaging van het minimumloon en gezien het bezwaar dat kostwinners daardoor op aanvullende bijstand aangewezen zouden raken, moet het kabinet de aanbevelingen van de SER-meerderheid voor een verlaging van het wettelijk minimumloon maar liever naast zich neerleggen; dat is toch al een traditie aan het worden.